

בענין כשרות העופות המצוי בהם לקותא בראש השוק (מהדו"ב)

- היות שהודעתי בשער בת רבים כי העופות שיש בהם הלכותא, הנעשית ע"י זריקת החיסון, אסורים באכילה, וזאת בעקבות בדיקה שעשיתי בג' עופות, ומצאתי קלקולים בגיד במקום הלכותא שהיו נראים לי כודאי טריפה.
- כעת ב"ה לאחר שהייתי במשחטה למעלה מחמש שעות, ובדקתי עשרות רבות של עופות, עד לכמאה עופות, בבדיקה מדוקדקת, ובהקפת ב' השוקיים בהשוואה אחת לרעותה, חוזרני בי, אחר שנוכחתי לדעת שעל אף שבס"ד חנני השי"ת בהבנת בדיקת העופות, מ"מ טעיתי בצורת פתיחת מקום הלכותא, עד שהוטעתי ע"י בהבחנה הנכונה, ואחר שדברתי בקצרה עם הגאון ר"נ יברוב שליט"א, הוזהרו בעיני טענותיו, והתברר שבא בטענה חדשה שלדעתי אין לחשוש לה, והעולה למסקנת הדברים: שהעופות כשרים לכתחילה.
- א. תחילה נקדים רקע הדבר, מקום ההזרקה הוא בראש השוק במקום העיגול, מבנה עור העוף הוא, עור חיצון, תחתיו ישנו קרום דק ושקוף העוטף את העוף, הזריקה היא תת עורית ונעשית בצורה אלכסונית לתוך השריר, תחת הקרום הדק, החיסון מכיל חיידקים מומתים ותוספת שומנים ומרכיבים שונים, חלק מהחומר המוזרק מחלחל תחת הקרום כלפי מטה, וכתוצאה מהצטברות החומר במקום זה נוצרת דלקת תחת הקרום, תהליך דלקת הוא כך, הכורריות הלבנות נלחמות נגד החיידק ונוצר ע"י נוזל סמיך של מוגלה, התוצאה הניכרת לעינינו מבחוץ היא כתם לבן בקרום עם נפיחות מסויימת שנוצרת ע"י מילוי המוגלה ושיירי החומר, דלקת זו לפי אבחנת הרופאים אינה זיהומית, ובנוסף ידוע כי בתרנגולות הודו ששהים זמן נוסף עד לשחיטתם, מתרפא מקום הדלקת, ונעלם מקום הכתם הנ"ל. דלקת זו כאמור נמצאת תחת הקרום, ומתחתיה ממש נוגעת בגיד החיצוני הרחב.
- ב. נידון שאלה זו, נוגע לגיד החיצון הרחב בלבד, כיון שדלקת זו אינה מגיעה לשום גיד אחר, אלא יש הפסק בשר בריא, שחוצץ בין המקום הלכוי, לשאר הגידין, ובכה"ג לא נחשב כריעותא לגבי שאר הגידים, כמבואר בלבושי שרד ס"ז סי"ג, ובמקדש מעט אות ט"ו, ובזבחי צדק אות י"ח, וכן פסק המהרש"ם בדעת מי דעת ס"ט.
- ג. בבדיקה מדוקדקת שעשיתי במשחטה, בעשרות עופות, עד לכמאה עופות, (גם בליין של הטריפות) אחר שקילפתי היטב את כל הקרום הלכוי, והגבהתי את הגיד, נמצא הגיד שלם ויפה, עם הגלאנ"ץ בלא כל שינוי במראה, ובחזק, ובדקתי ומצאתי גם שווה לחלוטין בתכונתו, לגיד שברגל השניה, שלא הוזרק לתוכה.
- ד. הגרנ"י במכתבו הראשון עורר את השאלה אודות לקותא זו הגורמת לקלקולים בגיד בחלק הנמצא תחת הלכותא, וכעת התברר למעלה מכל ספק שאין בכח חומר זה או מוגלה זו לקלקל את הגיד הנמצא תחתיו שלא נמצא אפילו גיד אחד מקולקל במקום הלכותא וראייה זו היא הכרעה ברורה לומר שאינו ריעותא כלל.
- ה. ואין לטעון כיון שכתב הרמ"א שאין אנו בקיאים בבדיקת הגידין, אין בידנו לברר שאין בכח הדלקת לקלקל הגיד, דו"א דנראה ברור שדברי הרמ"א אמורים רק אחרי שיש ריעותא שנזכרה בפוסקים או ריעותא שהתברר לנו שיש בכוחה לקלקל הגיד או להעיד על קלקול הגיד אזי חיישין שקלקלה את הגיד ולא סומכים על בדיקתה, אבל כשנמצא שינוי סביב הגיד, כל שעדיין לא הוחזק שיש בכוחו לקלקל הגיד, אין צריך לחשוש לו, והשינוי הנראה כעת, אינו מהריעותות הנזכרים בפוסקים, כמו שנבאר.
- ו. אם באנו לדון מצד המוגלה שמעל לגיד שמא גורם לקלקול הגיד, אין בזה מיחוי בשר, אלא יודעים מקורה מנוזל סמיך הנוצר ע"י התנגדות הכורריות הלבנות נגד החיידק הגורמת להווצרות נוזל זה, ושאלה זו כבר נידונה בעבר ע"י גדולי ישראל זצוק"ל והתירוהו מכמה טעמים, הגר"ש אלישיב נקט שאינו נחשב כריעותא לגיד אפי' אם נדון את המוגלה מצד עצמה כריקבון, מ"מ מוגלה נחשבת כדבר נפרד ובפני עצמה מהבשר והגידים שסביבה, ואינו בהכרח שתקלקל את הגידים שבסמוך לה, משא"כ ריקבון בשר המתערב הלאה בבשר עצמו, ומטבעו שממשיך והולך הלאה והלאה, שם חיישין שפיר לליקוי הגידים, ואמר ראי' לכך מריאה דמלאה מוגלה כשרה, כ"ז שלא הגיעה למצב של נשפכה כקיתון וכו' שהוא ליקוי גמור בבשר הריאה עצמו ולא חיישין שקלקלה המוגלה את עורות הריאה וסימפוזיה והיינו טעמא משום דטבע המוגלה שהוא נפרד ובפני עצמו מהבשר והעורות שסביבו עכת"ד (כן אמר להגר"א רובין שליט"א הו"ד בספרו עמודי שש פ"ה בעה"א ז"ח ובדקתי לקותא האמורה בעופות אחרי הקפאה והוצאתי את המוגלה כמין דף, דבר המוכיח שוב שהוא מוגלה נפרדת בלא שום קשר לקרום ולגיד) והביא עוד שם שבבית מדרשו של הגר"ש ואזנר מכשירים בכה"ג שנמצא מוגלה ונראה שהוא ע"פ מ"ש בשו"ת שבה"ל ח"ג ס"ק שכשיש מים סביב הגיד שנוצרים ממחלה שאינה באה מפסיקת הגידין אין להטריף שאינו מקלקל הגידין וע"כ מצד המוגלה שידוע מקורה ודאי אין להחשיבו כריעותא לגיד, כהכרעת גדולי הדור הגר"ש אלישיב והגר"ש ואזנר.
- ז. ואין לחשוש לריעותא מחמת קלקול הקרום, כיון שבדקתי עופות קפואים שהופשרו, (וכידוע תהליך ההקפאה גורם להפרדת חלקים כיון שכל חומר יש לו תהליך הקפאה שונה) ומצאתי שהקרום שבמקום הלכותא נקלף, והוא בשלימותו ושקוף בקרום בריא בלא לקותא.
- ח. ונראה דאף אם יווצר מצב גרוע יותר שיגרום קלקול בקרום ג"כ לא להחשיבו ריעותא לגיד שהרי במקום הלכותא על גבי הגיד החיצון אין בשר כלל, ולכך אף במקרה ויתקלקל הוא קלקול קרום ולא קלקול בשר [אני כותב זאת לאפוקי מה ששמעתי מכמה הטועים לומר שיש כאן רקבון בשר והוא טעות כיון שבמקום זה אין בשר כלל ומה שרצה אחד לומר שנוצר בעוף שמן שיש לו

בשר ע"ג הגיד, טעותו מוכחת על פניו שהרי באותו עוף עצמו ברגל השניה רואים שאין בשר] וכיון שהוא קלקול קרום בלבד נראה פשוט שאין לחשבו כריעותא לענין הגיד, דודאי קרום הדק כקליפת השום, בקל יכול להתקלקל, ולכך אף אם רואים גורם המקלקל קרום, אינו הוכחה לחשוש שיוכל לקלקל גם גיד החזק ועב ממנו עשרות מונים, והוי בכלל לא מחזקין ריעותא, הגע בעצמך כלי קל שראינו שיש בכוחו לקרוע נילון דק, וכי נחזיק ע"ז לחשוש שיש בכוחו לקרוע דבר עב וחזק ממנו, ולכך אינו דומה לרקבון בשר שנחשב כריעותא לגיד.

ט. ויסוד זה מוכח מהפוסקים שלקותא בקרום אינו נחשב לריעותא כלל, שבט"ז בסי' ל"ג סק"ט כתב לענין ב' עורות הושט אם נתקלקל העליון אין לחוש לתחתון [אף בלא בדיקה שהרי אין אנו בקיאים בבדיקת הושט] אלא א"כ שלט הלכותא בכולה מבואר מדבריו שלקותא בקרום לא נחשב ללקותא, אפילו לקרום השווה לו השוכב תחתיו אלא כשהוא שולט בכולו בלבד, [וכמובן לענין כולו אין ללמוד משם דודאי לענין קרום תחתון שהוא קרום בעלמא בקל מתקלקל ע"י העליון ובדרישה חלק גם בזה וגם לדעת הט"ז בסי' לו אין להחמיר בכולו וע"ש בלבושי שרד שכתב ע"ז שאין להוסיף על הטריפות] וזאת מלבד דברי החו"ד לעיל דכל שיש ספק בריעותא כשר.

י. נמצא שאין כאן ריעותא הנזכר בפוסקים אלא רוצים להמציא חשש ריעותא מחודשת, ובזה ברור ופשוט שכל שלא הוכחנו שה"ריעותא" גרמה לקלקול הגיד לא מחזקים ריעותא וממילא כל שלא מצאנו שהגיד תחת הלכותא מקולקל הרי לקותא זו כשומא בעלמא, וכ"ש עתה שהוברר למעלה מכל ספק אחרי בדיקת מאות ואלפים ולא נמצא שום קלקול בגיד במקום שדבוק ללקותא, נתברר שאין בכח לזבן זה לקלקל הגיד ואינו ריעותא כלל, וכן מבואר בחו"ד סימן נ' שרק כשיש ריעותא ברורה אסרינן בספק השקול אבל כשיש ספק בריעותא עצמה מעמידים הבהמה בחזקת כשרות ומותרת, עיי"ש, ובשו"ת קנה בשם מבואר דלקבוע ריעותא סומכים על בקיאותנו.

יא. ועוד נראה דלגבי הגיד שאנו דנים עליו י"ל דבקיאים, שבפוסקים נאמרו ב' טעמים מדוע אא"ב א' משום שיש הרבה גידין, ב' משום שהם דקין, ומוכח מכך שרק כשהריעותא הוא בבשר שבין הגידין, שאז החשש לכל הגידין, אבל בני"ד הספק נוגע רק לגיד החיצוני הרחב בלבד, שהוא רחב דיו, ושונה מהגידין הדקין ולשאר הגידין אין חשש וכנ"ל, בזה י"ל שאנו בקיאים בו, ובודאי כדי לקבוע שאינו ריעותא.

יב. ומה ששמעתי מהגר"י להחשיב כריעותא מה שהקרום דבוק היטב לגיד, לא ידעתי מקור וסמך להחשיב זה לריעותא, ולא מצאנו ריעותא כזו בראשונים ובאחרונים וגם אין סברא לכך מאחר וסיבת הדביקות ידועה שאינה מהגיד אלא מהדלקת שיזמרת מוגלה דביקה, וכפי שרואים בפעם מוגלתי שנוצר בגוף אדם, ודבר זה דומה למי שהזריק על הגיד דבק, שלא יעלה על הדעת להחשיבו כריעותא לגיד, וכן מוכח מסי' מ' ס"ו לגבי טרפס הלב הדבוק ללב שהביא בשו"ע שי"א שהוא חשש טריפה כשמוצאים קורט דם בלב שאז יש חשש לנקב בלב שיע"י הליחות שיוצאים מהלב נדבק הטרפס ומוכח שמצד הדביקות אם יודעים שהגורם מבחוץ, אין בו חשש כלל, וגם שם פקפק ה"ד יהודה אף שהגורם הוא מצד הלב מ"מ יותר מסתבר לומר שנעשה ע"י שהתחמם הבשר וקלט השומן אליו עכ"ל ובודאי כאן שאנו יודעים סיבת הדביקות אין כאן ריעותא כלל [ומה שמו"ד הגר"מ ברנדסדורפר זצ"ל תלה הריעותא לפי חזק הדביקות אינו ענין לכאן ששם מצא שחולי שגורם היבשות כשהוא במצב שנדבק היטב אזי גורם לקלקול הגידים וכשהחולי לא שלט באופן שנדבק היטב לא מקלקל כמעט את הגידין אבל בלא שראינו שגורם לקלקול הגיד לא היה מקום להחשיבו כריעותא]

יג. עוד יש להוסיף שמאחר ורואים שבעופות ההודו ששוחים יותר אחר החיסון מתרפא מקום הזריקה ומבואר בסי' ימין משה סנ"ז סק"ב דמנהג ירושלים כשיש ריעותא להשהות עד שתתרפא ואז לשוחטה ומותרת והיינו שלענין ריעותא מסתמכים על כך שאם נתרפאה על כרחך אינו ריעותא והו"ד בדרכ"ת ס"ק נ"ג (ועיי"ש מ"ש ולפי"מ שביארנו א"צ לכך) ולפי"ז בענינינו שרואים שמתרפא בהודו וכפי הנראה גם יתרפא בתרנגולות סתם אין להחשיבו כריעותא, ושמעתי מעד נאמן שאמר בשם הגאון ר"ד שוימער שליט"א שבתחילה לא מצא הלכותא בתרנגולים ששחט ונראה לו שהוא מחמת שלקח עופות ששהו יותר זמן עד ששחטם וממילא התרפאו מהדלקת.

יד. כעת ראיתי בשם הגאון ר' דוד שוימער שליט"א שבעבר היה מקרים שהיו כאלו לקותות והורה הגר"מ ברנדסדורפר זצ"ל שאם מגיע כנגד האצבע תחתון של העצם, להחזיקו לטריפה [ושמעתי על אחד מגדולי צדיקי דורינו שליט"א שסמך ע"פ עדות זו, לאסור] אך אחר שראיתי התיאור שתיאר צורת הלכותא שהיה בעבר, נראה שאין ללמוד ממנה לענינינו וכמו שאבאר, דהנה כשנתבונן בלקותא הנמצאת כיום, נראה כי מקומה אך ורק על הגיד הרחב [והיינו גם על חלק הגיד שלהלכה אינו נידון כגיד] ולא מתפשטת על הבשר, ונראה כי הסיבה שהחומר אינו מחלחל לתוך הבשר הוא משום שהנקבוביות הקיימות בגיד צרות יותר מאשר בבשר, ולכך במקום הבשר החומר מחלחל, אבל כשמגיע למקום הגיד אינו מחלחל, אלא שוהה במקומו ובתיאור המקרה שאירע לפני שלושים שנה מתאר הגר"ש לקותא שהתחילה בראש השוק, ששם יש בשר בלא גיד, וא"כ אפשר ששלט הקלקול בגוף הבשר, ולכך חשש הגר"מ"ב להחשיבו לריעותא, והגר"ש בעצמו מעיד שהרופא הויטרינרי הסיר עופות אלו ונראה מזה שהיה שם קלקול של ממש בבשר וממילא אינו דומה לענינינו.

טו. עתה קיבלתי מכתב מת"ח חשוב וכתב שטענת האוסרים הוא שמעטפת הגיד מתקלפת מהגיד והרי זה ריעותא ובמח"כ יש כאן חסרון ידיעה, ואבאר, הגיד עצמו הוא עשוי מסיבים כמין הרבה חוטים דבוקים והוא מושחל (בד"כ) תוך מעטפת, כמין תעלה, נפרדת מהגיד ובין הגיד למעטפת ישנו מעט שמנונית כדי שהגיד יוכל לנוע לעלות ולרדת בקלות בתוך התעלה, וזהו המצב

הטבעי והרצוי, ואדרבה אם אינו נפרד מונע ממנו לנוע, אלא כששוהה זמן רב אחר השחיטה, אזי השומן שבין הגיד למעטפת מתקרב וע"י נדבק ונראה כגוש אחד אבל אין זה המצב שהיה בחיים וממילא פשוט שאין כאן ריעותא, והאריכות בזה למותר.

במכתב מהגרנ"י "הבהרת דברים 2" מביא חו"ד ויטרנר מומחה (כפי שנראה מהדברים אינו חו"ד ספציפית על דלקת זו שאובחנה על ידו אלא חו"ד כללית) ושם לשמחתי מאשר הרופא את האבחנה שכתבנו שלובן זה הוא משיירי החומר או מהפרשת הנוזלים מכלי הדם כתוצאה מתהליך הדלקת, אלא שמוסיף "שאם השכבה רציפה ונראית כחלק ממרקם העוף, מדובר בתאים מתים שנפגעו כתוצאה מהדלקת" אך נראה כי מקרה שלנו אינו קשור לכך כיון שהקרום שמעליו שלם, וכן הגיד, וניכר שאין פגיעה בתאים, ובודאי כונת הרופא היא ששכבה רציפה עם הבשר באותו גובה ואינה בולטת לחוץ, אלא משתלבת בהמשך וחלק ממרקם העוף, זה מוכיח שכלתה ואכלה את תאי הבשר שהיו במקום זה, אלא שבמקרה שלנו אינו מתרחש, ולכך אין חשש זה, ולכך גם מה שהביא שמוות התאים גורמת לפגיעה בגיד בענינו שאין פגיעה בתאים אין חשש זה, ומה שמביא בנוסף שההפרשה הנוזלית פוגעת בגיד, שצריך שיהיה יבש, ודאי הכונה לפגיעה מוחשית, ובמקרה שלנו אנו רואים בחוש במאות עופות, שאינו פוגע בגיד כלל, ויש על כך אסמכתא מהבחנה המקצועית של המקרה לגופו ע"י הוטרנר ד"ר בן ציון פרלמן שלאחר אבחון העופות כתב בדו"ח הבדיקה כי "לא היה בפועל שום נזק בצומת הגידים למעטפות או לגידים עצמם" ובדף הסיכום כתב "לעיתים נשאר חומר במעטפת החיצונית של השריר שלא נספג ושאנינו פוגע כלל בגידים העמוקים ברגל ואינו גורם לדלקת פעילה כך הכשרות של העוף נשמרת"

עוד הביא הגרנ"י אבחנת הוטרנר ד"ר ר"מ ברמן לפני כשלושים שנה (חו"ד בס' כשרות וטריפות העוף מהגאון ר"ב אדלר שליט"א) שמוגלה שאינה נגיפית בעיקרה אינה מזיקה לגידים אך יתכן שבמשך הזמן ייפגמו הגידים ע"י המוגלה המיושנת ע"כ. והמעין בדבריו יראה שדיבר לגבי הליחה הקרושה במקום הפרק שלגביו עורר בעבר מו"ר הגר"מ ברנדסדורפר זצ"ל ובזה רואים בחוש שהגוש המוגלה גורם לקלקול הגיד (ואולי הוא ע"י התחככות בו) ואינו דומה לדלקת הנידונה, שבה רואים להדיא וגם יש לנו חו"ד מקצועית עדכנית ע"י וטרנר מומחה שאינה גורמת לקלקול הגיד, (מה שהביא בנוסף בשם ד"ר ברמן שמוגלה נגיפית אינה מזיקה לגיד, אף שדברים אלו תואמים דבריו אינני מביא סעד מהם, כיון שהמעין בדבריו שם יראה שלא כתב רק שמקור הדלקת אינה מהגיד) היוצא מכל זה שהלקותא שמכוחה עורר הגרנ"י את החשש אין בה חשש כלל.

בשיחה הקצרה ששחחתי עם הגרנ"י, וכן ממכתבו מתברר שהגידין שטוען שיש בהם ריעותא ומפרסם תמונות אודותם, הם גידים שאינם קשורים ללקותא זו, שכפי שביארנו, הדלקת דבוקה על חלק מהגיד הרחב החיצון, ובה התברר למעלה מכל ספק, שאינה גורמת לקלקול הגיד במקום שדבוקה בו, וממילא אין בלקותא זו שום ריעותא לגיד, ובודאי לא לשאר גידין שמוגנים ע"י הבשר שבינם לדלקת, וכל הגידין שמפרסם, הם גידין אחרים, או בגיד הרחב למטה ממקום הדלקת, ובזה ודאי סיבת הקלקול אינה תוצאה מהדלקת אחרי שרואים בעינינו שאינה מקלקלת את הגיד במקום שדבוקה בו, אף במקום הדק ביותר.

וראוי להבהיר כי מו"ר הגר"מ ברנדסדורפר זצ"ל במכתב לפני כארבעים שנה משנת תשל"ח, כתב שישנו מחלה הגורמת לפסיקת הגידין באופן המטריף, ואין שום סימן חיצוני שיכול להעיד על כך, ובבדיקה שעושים בארכובה התחתונה אין אפשרות לגלות טריפות אלו, כך שיוצאים מהמפעל כל יום טריפות וכל השנים יכלו למצאם, ומ"מ אין צריך לחשוש להם כלל, כיון שאין מהם מיעוט המצוי, כמו שכתב שם בתשובה, והולכים אחר הרוב לכתחילה וממילא אין בקלקולים שמוצאים כעת שום תגלית ושום קשר לזריקות, וכן מבואר בשו"ת שבט הלוי ח"ד ספ"א בתשובה למו"ר ר' משה שאול קליין שליט"א משנת תשל"ט לענין כלל העופות אף אלו שמזריקים החזה.

ומה שמפרסם הגרנ"י שמוצא רק בצד שמוזרק לתוכו, כיון שאנו רואים בעינינו בגיד שיש עליו חומר אינו מקלקל יותר י"ל שאם היה מחפש בצד השני בדקדוק גדול, באותה מידה שמחפש בצד שהזריקו, ודאי היה מוצא גם שם קילקולים בגיד, וממילא אין כאן שום ראיה וסמך שהגורם הוא הזריקה. ועוד נראה לומר מאחר שבמקום הלקותא ששם מצתבר החומר על הגיד רואים בעינינו שאין מקלקל הגיד, הרי לנו מכך הוכחה חותכת שאין בכח החומר לקלקל, ועל כן נראה אף הוא כן שהטריפות נמצאים ברגל המוזרקת אינה מסיבה שהחומר הוא המקלקל אלא כפי שמבואר בקנה בשם המחלה שממנה נובעת הקילקולים שהצריך בדיקה אחריהם באים יחד עם סימנים המעידים על כך והם הליחה הנקרכת וכתב שם הגרמ"ב שהמחלה גורמת ליבש הליחה הטבעית הנמצאת בין הגידים (ע"ש סמ"ח) נמצא שיש כאן ב' דברים א' הטריפות עצמה דהיינו גידין נפסקין, ב' סימן מעיד, הליחה שנתקרשה, והגרמ"ב מכח שראה שיש גידין נפסקין בלא הסימן הסיק מכך שהוא מחלה אחרת, אך אפשר לומר שהוא אותו מחלה ממש שגורם לפסיקת הגידין אלא כשמזריקים החומר כיון שהוא מכיל שמנונית וליחה, הוא מונע מהליחה להתייבש ולהתקרב ולכן נשאר קלקול בלא ריעותא, ודבר נוח יותר להסביר מלומר שהחומר הוא המקלקל כיון שאנו רואים במקום שמצטבר אינו מקלקל.

כ. ודע עוד שאין להסתמך בכל בירור זה רק כשמוצאים טריפות ודאים כגון נקרע וגם זה צריך הבחנה שלא נקרע עקב משיכת הגידים מכל צד והטיפול הממושך בשוק לחפש אחר הטריפות, אך לענין שאר שינויים צריך עין מנוסה של בודק הרגיל לראות צורת הגידין ומבחיין בשינויים, ולדעת בשינויים אלו לא נעשו ע"י המליחה והשריה, ובאמת הרבה מהשינויים שמחמירים שלא לאוכלם הם חומרא רחוקה מאד כיון שאינם מעידים כלל על קילקול הגיד, אלא א"כ הוא באופן שניכר שנקרע הגיד ונדבק אך עצם שינוי צורה אינו סיבה להטריף, שהרי גם בשאר איברים נמצאים שינויים ואין בהם סימן לקלקול כלל, וכבר כתב בשו"ע הרב בס"י לג' ס"ק טו שאין לך מן הנולדים שאין שינוי בתולדות הפרטים פעמים שזה נולד בחברבורות כנמר ופעמים בשומא

שחורה או בסי' ירקרק או אדמדם עכ"ל ואינם כאתרוג ששינוי פוסל בו משום הדר, וכבר כתב מו"ר בקנה בשם ח"ב סמ"ב שאין לנו להחשיב לריעותא רק מה שמבואר בהפוסקים ואפילו ראינו הגיד דק מהרגלו אינו נחשב לריעותא עיי"ש בדבריו כא. הוכחות הגרנ"י שהזריקה מזיקה הם: א' ע"פ כתב מהגאון ר"נ פרנקל שליט"א מט' אד"א תשע"ד שכתב שהבודקים במשחטה מוצאים יותר טריפות ברגל המוזרקה מאשר ברגל השניה, אלא שדבר זה לפי הנראה, אינו נכון, ששאלתי לבודקים על כך, ואמרו שמוצאים בשתי הרגלים במידה שווה, והמעייין במכתבו של הגרנ"פ יראה שאומר זה ע"פ דעת עצמו, ולא ידעתי כיצד ידעו להבחין בשעתו מהי הרגל המוזרקה שרק כיום פותחים ורואים סימן הלובן בראש השוק, אבל באותו שעה לא היה דרך להבחין בכך, וכנראה הסתמך שהיא בצד ימין אך כפי שרואים כהיום, אינו כלל גמור. ועל כן איני רואה שום מקום להסתמך על טיוטה שנכתבה במסגרת הכולל לא ע"פ גורם מוסמך, ואינה נושא המכתב, ובפרט שהרב עצמו מתנער מהדברים, וגם מהבודקים שמענו להיפך.

כב. הוכחה ב' מביא שבירר אצל מגדל עופות שמזריק בשוק, וגם מגדל מאלו שמזריקים בחזה, וטוען שרואים בבירור שהזריקות בשוק גורמות לפגיעה עצומה בעופות, שחלקם מתות, חלקם צולעות, צליעה שאינה עוברת, חלקם אינם מתפתחות ע"כ. ותמוה מאד שהסיק עפ"י שהזריקה משפיעה על קלקול הגיד, הרי כיום ודאי לא יראו הרופאים בקלקול הגידים סיבה למוות, וא"כ אין המוות, סמך לקלקול הגידים, ובאמת מסתבר, שסיבת התמותה, היא מחמת מחלת הניוקסל שכנגדה מחסנים את העופות, ומכיון שיעילות החיסון בחזה יעילה יותר מבחינה רפואית, מאשר בשוק, שבחזה מתפשט החומר בגוף כראוי, משא"כ בשוק אינו מתפשט בגוף כראוי, ומחמת חוסר יעילות החיסון כשמוזרק בשוק, שולטת המחלה בעופות, וגורמת לשיעור תמותה גבוהה יותר, ומסיבה זו גם נגרמת הצליעה, כיון שחלק מתופעות המחלה, היא פגיעה במערכת העצבים, הגורמת לשיתוק הרגלים, וזו גם הסיבה שחלק מהיצרנים נותנים הוראה להזריק דוקא בחזה ולא בשוק, כיון שיעילות החיסון פחותה כשהיא בשוק.

כג. בשיחה עם הגרנ"י העלה בפני השערה כיצד גורם הזריקה לטריפות, והוא ע"י שנשפך חלק מהחומר לתוך חלל הרגל עד מקום המפרק, ויכול לגרום לקלקול הגידים, ולא מחמת חריפות החומר שהרי במקום הלכותא לא גורם החומר לקלקול בגיד, אף במקום הדק ביותר, אלא חששו הוא ללחות שהנוזל יוצר (ויש לציין ששם לא נוצרת דלקת). והנה נידון כעיי"ז הובא לפני מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל ע"י הרב צבי ליבוביץ שו"ב בכפר חיים אודות שנמצא מים בין הגידין וקבע בעל השבט הלוי בתשובה ח"ג ס"ק שאין לחשוש לזה שנפסקו הגידין, וא"כ גם כאן אין לחשוש שנוזל החומר גורם לפסיקת הגידין. ובלא"ה מבירור שעשיתי התברר שאף שיתכן כזו אפשרות, אך רוב פעמים לא נשפך החומר לחלל הרגל אלא מחלחל לתוך הקרום כפי שנראה מהלובן שיוצר, וא"כ לא יתכן לתלות בכך, ובשעת מעשה סברתי שברק אפשרות זו אצל מומחים אך במכתבו לא מצאתי איזכור מענין זה ואולי הבין כן מדברי הגרנ"פ במכתבו אך שם הכונה שהחומר מתפשט בבשר לכיון מטה, ולא מתפשט לשאר איברים ולא שנשפך בעין, ומסוף מכתב הגרנ"י נראה שאינו ברור לו, האפשרות שהזריקה תקלקל הגידים עיי"ש.

כד. ונראה להבהיר שאם נבוא לחשוש שהחומר יכול להזיק לגידים הדבוקים בשוק, בלא שיהיה לנו סמך ברור לכך, ודאי שיש לחשוש לכך גם כשמזריקים בחזה, כיון שהריאה דבוקה לחזה, באותה מידה שהגידים דבוקים בשוק, ויותר בקל נטרף הריאה ע"י נקב בקרום, ויש לתלות הטרופות הנמצאים הנגלים לנו ושאננם נגלים שנעשו ע"י הזריקה, והרבה מהם אין אפשרות כלל להבחין בהם, אלא ודאי אין לחוש לכך כל שאין לנו סמך מובהק שמזיק.

כה. מסקנה: אין שום סמך לחשוש שהזריקות גורמים קלקול בגידים, וכל ההשערות שניסה הגרנ"י להוכיח שהזריקה גורמת לקלקול הגידים, אין בהם ממש, ובודאי הקלקולים הם מהסיבות הידועות ואינו קשור לזריקה כלל, ולכך אין חשש כלל מחמת הזריקות, ואם באנו לחוש לחששות כאלו, יותר יש לחוש לכך, בזריקה בחזה, מחמת הריאה.

כו. ומה שמוצא טריפות בגידים אף שייצאו בכשרות מהמפעל, אין בזה מיחוש ואינו מן התימה כלל שהרי חז"ל כבר אמרו שמיעוט בע"ח הם טריפה, אלא שאנו סומכים על הרוב ורק כשנודע לנו טריפות חוששים להם, ובודאי אם נחזר בכל הבהמות והעופות שייצאו בכשרות לאכילה, ונבדקם בכל הי"ח טריפות, נמצא בהם מיעוט טריפה, ונאסור הנמצאים באכילה אך כל זמן שלא נודע לנו הטרפה אין בזה כל חשש כלל, , דאזלינן בתר רובא, ומה שאין נמצאים ע"י הבודקים הוא מחמת מקום המצאם והוא מיעוט שא"צ לחוש לה.

כז. אך מהחובה להתרות, כיון שמחט בחלל הגוף הוא טריפה, מחשש שניקב אחד מהאיברים הפנימיים, ובמצב הנוהג כיום בכל הכשרויות, שנכרי מהזריק לתוך אפרוח בן שבועיים, ובסטיה קטנה המחט להגיע למקום המטריף, הוא שערוריה נוראה ולענין זה אין חילוק היכן מזריקים, אם בחזה או בשוק או בגפה, ואף שמעמידים משגיח על כך, הרי אין בכוחו להשגיח על כל סטיה קטנה כידוע, ועל כן צריך לטכס עצה למצוא דרך שלא יצטרכו לחסן באמצעות הזרקה, וכל מי שיש בכוחו לפעול ולטכס עצה בדבר מחובתו לעשות כן, וזכות הרבים תלויה בידו (ולענין זה יש רוח פורתא בכתם הנוצר מהזריקה בשוק, שרואים על ידה שלא פגע באיברים הנטרפים ע"י המחט)

כח. היוצא לדינא: אין לנו שום סמך שהזריקה יכולה לקלקל את הגידים בשום דרך שהוא, ועל כן כל שלא מצאנו גידים קרועים או שאר אופנים המטריפים יכולים לאכול העופות בלא שום חשש ופקפוק כלל.

ויעזור השי"ת שלא ניכשל לעולם ועד
הכו"ח בתפילה שלא נכשל בדבר הלכה
מנחם מנרל הניג